

Софія Яворівська
студентка гр. ФПФМ-21,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлана Коваль

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Пенсійне забезпечення є важливим атрибутом соціальної політики усіх держав. Головними завданнями усіх пенсійних систем є створення вигідних умов для забезпечення добробуту усіх пенсіонерів, зниження рівня споживання та формування інвестиційного ресурсу економіки та подолання бідності. Пенсійна система є важливою складовою фінансової інфраструктури країни, оскільки забезпечує населенню необхідні ресурси для їхнього життя.

Згідно з Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] в Україні функціонує 3 рівні пенсійної системи:

- інститут солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- інститут накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування
- інститут недержавного пенсійного забезпечення [1].

Конституція України – це основний закон України, який захищає конституційні права та свободи громадян України, а також виступає гарантом для кожного громадянина та гарантує право на гідний рівень життя. «Кожен громадянин країни заслуговує на те, щоб мати право на соціальний захист, який в себе включає безпосередньо право на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках» [2]. Тому основним джерелом доходу для всіх громадян держави, які мають право на соціальний захист виступає пенсія, яка обов'язково повинна забезпечувати рівень життя, який є не нижчий від прожиткового мінімуму.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] відповідальний за регулювання відносин у сфері державного пенсійного страхування, де описуються всі питання щодо забезпечення пенсійного страхування, прав та обов'язків всіх суб'єктів пенсійного страхування, механізму управління, порядку здійснення страхових премій та пенсійних виплат [1].

У Законі України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] пенсія визначається як «щомісячна виплата, яку отримує застрахована особа, яка досягла пенсійного віку чи є визнана інвалідом, або ж отримують члени її сім'ї у випадках, які є зазначені в законодавстві» [1].

Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] виокремлюють ряд таких пенсійних виплат:

- пенсія за віком;
- пенсія по інвалідності;

– пенсія у зв'язку із втратою годувальника.

Вік, на який можна призначити пенсію за віком, визначається на підставі досягнення необхідного страхового стажу і може бути 60, 63 або 65 років, в залежності від конкретних умов відповідно до статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1].

Пенсія по інвалідності надається в тих випадках, коли особа стала інвалідом, внаслідок повної або часткової втрати працездатності, при наявності у неї відповідного страхового стажу.

Особам, які є непрацездатними та є членами сім'ї померлого годувальника, може бути призначена пенсія у випадку втрати годувальника.

Пенсійний фонд України є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

Однією з основних функцій Пенсійного фонду є забезпечення своєчасного та повного фінансування та виплати пенсій, допомоги на поховання та інших виплат, які здійснюються за рахунок ресурсів, включаючи кошти Пенсійного фонду України та інших джерел [3].

На даний момент джерелами формування коштів бюджету Пенсійного фонду України є наступні:

- кошти Державного бюджету України;
- надходження від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- кошти Фондів соціального страхування;
- кошти цільових фондів;
- благодійні та добровільні внески;
- суми від фінансових санкцій та пені.

Підсумовуючи викладене, зауважимо, що Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] є базовим нормативним документом у сфері загальнообов'язкового пенсійного страхування, який визначає принципи, засади функціонування пенсійної системи, порядок призначення та перерахунку пенсійних виплат, надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду.

Список використаних джерел

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 49-51. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Положення про Пенсійний фонд України, затверджене Постановою КМУ від 23.07.2014 р. № 280 URL: <https://www.pfu.gov.ua/2148251-polozhennya-pro-pensijnyj-fond-ukrayiny/>